

порушення прав особи у найчутливішій для кожної людини сфері особистих приватних інтересів породжує безвідповідальне зневажливе ставлення у сфері реалізації приватних інтересів і завдає непоправної шкоди як міжособистісним відносинам, так і суспільству в цілому.

1. Закон України «Про дисциплінарний статут Національної поліції України» від 15.03.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19>.

2. Дідик Н.І. Превентивні функції в діяльності патрульної поліції // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2016. Вип. 2. С. 188-194.

3. Самотуга А.В. Особисті права і свободи людини у США та їх захист поліцією: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02; Одес. нац. юрид. акад. О., 2007. 19 с.

4. Проневич О.С. Функції поліції (міліції): нормативно-доктринальна інтерпретація // Право і Безпека. 2010. № 4. С. 141-146. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2010_4_32_4_32.

5. Юрченко О.М. Функції міліції (поліції) у сучасних умовах / О.М. Юрченко, І.В. Сервецький, О.В. Сапрун // Часопис Національного університету "Острозька академія". Сер.: Право. 2013. № 1.

6. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

7. Інструкція з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затверджена Наказом МВС України від 16.02.2018 № 111.

Субботін С.Ю.,

слухач 2-го курсу магістратури
факультету ННІ ЗНПК

Науковий керівник: Філянїна Л.А.,
к.ю.н., доцент кафедри теорії та історії
держави і права ДДУВС, доцент

ПОНЯТТЯ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРОРИЗМ»: АНАЛІЗ МІЖНАРОДНИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

На сучасному етапі розвитку світу для того, аби вплинути на людину та її поведінку, не обов'язково вдаватися до фізичної сили, погроз, залякувань. Залежність людини від Інтернету, соціальних мереж дає змогу злочинцям маніпулювати мільярдами людей одночасно. Інформація в руках людини стає засобом вчинення злочину.

Глобалізація сучасного світу призвела до того, що небезпечні злочини проявляються по-новому. Так, тероризм, який ми звикли пов'язувати із зброєю та жертвами, тепер за допомогою інформації здатний легко підірвати ос-

нови державної стабільності будь-якої держави, національну безпеку, посіяти серед населення паніку.

Для того аби зрозуміти суть поняття «інформаційний тероризм», слід з'ясувати значення кожної зі складових цього терміна окремо.

Незважаючи на те, що тероризм давно уже став проблемою усієї міжнародної спільноти, а для запобігання і боротьби з проявами тероризму було прийнято чимало міжнародних норм, в жодному з них не дано чіткого визначення поняття «тероризм».

Так, Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом, яка була підписана Радою Європи 27.01.1977, містить перелік злочинів, які не є політичними чи вчинені з політичних мотивів, але нею не закріплено все ж поняття «тероризм».

Конвенцією Ради Європи про запобігання тероризму 2005 р. у ст. 1 закріплено, що терористичний злочин – це будь-який зі злочинів, перелік яких наводиться у додатку до конвенції [1]. Дана Конвенція закріпила вичерпний перелік злочинів, що підпадають під категорію «терористичний акт», однак розвиток технологій та фантазії злочинців не стоять на місці, а отже цей список неодмінно буде потребувати відповідних змін у майбутньому.

Натомість національним законодавством України закріплено поняття «тероризм». У Законі України «Про боротьбу з тероризмом» 2003 р. зазначено, що тероризм – це суспільно-небезпечна діяльність, що полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей [2]. Таке визначення обмежило можливість відносити ті чи інші діяння до тероризму, адже законодавець чітко визначає способи вчинення даного злочину: підпали, тортури, убивства, залякування населення.

Водночас законом розкрито поняття технологічного тероризму, ним є злочини, що вчиняються з терористичною метою із застосуванням ядерної, хімічної, бактеріологічної (біологічної) та іншої зброї масового ураження або її компонентів, інших шкідливих для здоров'я людей речовин, засобів електромагнітної дії, комп'ютерних систем та комунікаційних мереж, включаючи захоплення, виведення з ладу і руйнування потенційно небезпечних об'єктів, що прямо чи опосередковано створили або загрожують виникненням загрози надзвичайної ситуації внаслідок цих дій та становлять небезпеку для персоналу, населення та довкілля; створюють умови для аварій і катастроф техногенного характеру [2].

Отже, проаналізувавши вищезазначену норму національного права, можемо дійти висновку, що інформаційний тероризм є різновидом технологічного.

На нашу думку, найбільш повне та чітке поняття «тероризм» надано О.В. Кубишкіним, який вважає, що тероризм – це акти, методи та практика,

які ставлять під загрозу дружні відносини між державами і народами, загрожують територіальній цілісності й безпеці держав, що представляють собою грубе нехтування цілями і принципами ООН, може загрожувати міжнародному миру і безпеці, перешкоджати міжнародному співробітництву і вести до підриву прав людини, основних свобод і демократичних основ суспільства, спрямовані або розраховані на створення обстановки терору серед широкої громадськості, групи осіб або конкретних осіб у політичних цілях [3]. Так, тероризм є внутрішньодержавним проявом протистояння в середині країни. Але значна кількість зброї, вибухівок, компонентів до них, а також їх відносно вільний обіг по всьому світі зробило тероризм проблемою усієї міжнародної спільноти.

Закон України «Про інформацію» дає законодавче визначення поняттю «інформація» – це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [4]. Таке визначення є дещо загальним та не розкриває повністю суть поняття і його ознаки.

Закон України «Про захист економічної конкуренції» визначає, що інформація – відомості в будь-якій формі й вигляді та збережені на будь-яких носіях (у тому числі листування, книги, помітки, ілюстрації (карти, діаграми, органіграми, малюнки, схеми тощо), фотографії, голограми, кіно-, відео-, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп'ютерних систем або повне чи часткове відтворення їх елементів), пояснення осіб та будь-які інші публічно оголошені чи документовані відомості [5].

Обидва зазначені закони, при закріпленні поняття «інформація» керуються поняттям «відомості», під яким ми можемо розуміти дані та факти про кого-небудь, що-небудь, знання у різних сферах життєдіяльності людини.

У наукових роботах О. Харкевича та І. Полютаєва висловлюється думка про те, що інформація, надана нам у прагматичному аспекті, повною мірою відповідає критерію блага, оскільки на перший план у цьому випадку виходить її користь, яка служить задоволенню публічних або приватних потреб [6]. Таке наукове визначення розкриває основну ознаку інформації – її користь.

Отже, проаналізувавши суть поняття «тероризм» та «інформація» окремо, можемо перейти до аналізу поняття «інформаційний тероризм».

Так, О. Глазов, у своїй роботі надав таке визначення: інформаційний тероризм – маніпуляція свідомістю мас, розповсюдження інформаційно-емоційного ефекту, на який розраховано більшість терористичних актів, залучення прихильників серед членів суспільства, вплив на владні структури, які приймають політичні рішення [7].

Науковці поруч з терміном «інформаційний тероризм» використовують поняття «кібертероризм», під яким розуміють будь-який навмисний, політично, релігійно, фанатично мотивований напад на інформаційний простір, комп'ютерні системи, комп'ютерні програми і дані, що призводить до наси-

льства проти небойових цілей на субнаціональні групи або таємних агентів» [8].

Проаналізувавши усі вище зазначені поняття, можемо надати своє тлумачення інформаційного тероризму. Так, це будь-який навмисний, спланований напад на комп'ютерні системи та бази, котрі забезпечують функціонування органів державної влади й місцевого самоврядування, а також забезпечують недоторканність особистого життя особи, у зв'язку з чим здійснюється витік інформації із обмеженим доступом чи інформації, що відноситься до державної таємниці, або здійснюється розкриття таємниці персональних даних, а отже він підриває основи державної стабільності, національної безпеки, викликає у населення почуття незахищеності.

1. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму підписана 16.05.2005, набрала чинності 01.06.2005. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_712
2. Закон України «Про боротьбу з тероризмом». Відомості Верховної Ради України. 2003. № 25, ст. 180 URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_712.
3. Кубишкін О.В. Міжнародно-правові проблеми забезпечення інформаційної безпеки держави. URL: <http://pravolib.pp.ua/mejdunarodnopravovuye-problemyi-obespecheniya.html>.
4. Закон України «Про інформацію». Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48, ст. 650. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_712.
5. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січня 2001 р. № 2210-III: офіц. текст: за станом на 4 липня 2013 року. К.: Відомості Верховної Ради України. 2001. № 12. Ст. 64.
6. Кохановська О. Інформація як об'єкт правовідносин // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2005. Ст. 73-76. С. 76.
7. Глазов О.В. Міжнародний інформаційний тероризм в контексті загроз національній безпеці України. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2012/197-185-15.pdf>.
8. FBI about Terrorism. 2017. URL: <https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>.

Терещенко Л.О.

викладач кафедри публічного та приватного права
Кропивницького інституту державного
та муніципального управління

ІНФОРМАЦІЯ У МЕХАНІЗМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

Сучасні умови в Україні підтверджують наявність необхідності використання інформації та відповідного інформаційного забезпечення в роботі правоохоронних органів, оскільки це є гарантом та одним із способів забезпечення ефективності боротьби зі злочинністю, захисту прав і свобод українського суспільства в цілому й окремих його членів, а також є досить важли-